

РЕШЕНИЕ

№ 5460

гр. София, 24.08.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 32 състав,
в открито заседание на 23.08.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Красимира Милачкова

при участието на секретаря Ася Лекова и при участието на прокурора Тони Петрова, като разгледа дело номер **8069** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.120, ал.2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) във вр. с чл.145 – 178 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по жалба на М. Г. Ц. против заповед № Л-3105/14.08.2023 г. на главния директор на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" (ГДИН). Ответникът чрез процесуалния си представител оспорва жалбата като неоснователна. Прокурорът изразява становище за основателност на същата.

След като обсъди доводите на страните и приетите по делото доказателства, съдът в настоящия състав приема следното от фактическа и правна страна.

Жалбата е допустима, като подадена в законоустановения за това срок от лице, което има правен интерес от оспорването. Разгледана по същество, тя е основателна.

С процесната заповед е наредено жалбоподателят да бъде изолиран в единична килия без право на участие в колективни мероприятия за срок от два месеца, като за началната дата на изолацията да се уведоми съответният прокурор. Наредено е също по време на изолацията стриктно да се спазва разпоредбата на чл. 120, ал. 5 ЗИНЗС и се уведомява главния директор на ГДИН за периодичните доклади по реда на чл. 132 от Правилника за прилагане на ЗИНЗС (ППЗИНЗС). Посочва се в обстоятелствената част на оспорения акт, че в ГДИН е постъпило предложение от началника на затвора [населено място] за изолиране на лишения от свобода М. Г. Ц. в единична килия без право на колективни мероприятия за срок от два месеца. Същият постъпил в затвора [населено място] на 23.01.2019 г. и за него е приведено в изпълнение общо наказание

в размер на 8 години и 6 месеца лишаване от свобода, с начало 15.08.2018 г. Наказанието е определено с представеното протоколно определение № 2158/16.02.2022 г. по ЧНД № 506/2022 г. на Софийски районен съд (СРС). На основание чл. 24 от Наказателния кодекс (НК) е увеличено с 1 година и 6 месеца, между наложените на жалбоподателя наказания по НОХД № 154/2019 г. на Софийски градски съд (СГС), НОХД № 2456/2018 г. на СГС и НОХД № 12871/2017 г. на СРС. Първоначално е определен строг режим. На територията на 5-та група в затвора [населено място] е настанен от 05.04.2022 г., като преди това е бил настаняван във 11-та, 7-ма, 2-ра, 5-та и 12-та група при затвора [населено място].

Издателят на оспорения акт приел, че лишеният от свобода е системен нарушител на режимните изисквания и ЗИНЗС. В тази връзка е отбелязано в мотивите на процесната заповед, че към момента на издаването ѝ на жалбоподателя са наложени 17 дисциплинарни наказания. Дисциплинарните нарушения са свързани с участие в конфликтни ситуации; притежание на вещи без документ; нерегламентирани отношения с други лишени от свобода и притежание на наркотични вещества. Наказван е със заповеди № 229/27.05.2020 г., № 282/03.07.2020 г., № 415/09.09.2020 г., № 422/11.09.2020 г., № 42/22.01.2021 г., № 75/25.02.2021 г., № 198/25.03.2022 г., № 202/28.03.2022 г., № 478/29.08.2022 г., № 485/29.08.2022 г., № 591/24.10.2022 г., № 706/16.12.2022 г., № 140/19.04.2023 г., № 143/19.04.2023 г., № 194/22.05.2023 г., № 210/31.05.2023 г. и № 211/31.05.2023 г. на началника на затвора [населено място].

На 08.08.2023 г. жалбоподателят е изслушан от началника на затвора [населено място] съгласно чл.120, ал.4 ППЗИНЗС, видно от представения протокол № 62 (в обстоятелствената част на процесната заповед погрешно посочен с № 42) от заседание на Комисията по чл. 35, ал.1 ППЗИНЗС от същата дата (л.55-58 от делото).

Посочва се в мотивите на оспорения акт и, че въпреки многократните наказания, разговори и други мерки за корекционна работа с жалбоподателя, не се наблюдават положителни резултати в поведението му. Същият продължава да извършва дисциплинарни нарушения, като омаловажава деянията си и с поведението си влияе отрицателно на останалите лишени от свобода. Не се наблюдава никаква самокритичност и адекватна самооценка от негова страна. Корекционният процес при него е силно затруднен поради устойчивата криминализация на лицето. Първоначалната оценка на риска от рецидив е с високи стойности - 89 т. Предвид цялостното поведение на лишения от свобода, оценката на риска от рецидив е завишена до 92 т. Стойностите са променени в зони: отношение към правонарушението - наказван за арогантно поведение спрямо служители от НОС; начин на живот и обкръжение - често влиза в конфликтни отношения, което налага смяна на спални помещения и групи. Иницира конфликтни ситуации и участва в субкултурните дейности; междуличностни проблеми - констатирани случаи на агресивно поведение. Рискът от вреди е висок за обществото и среден за самия него, служителите и останалите лишени от свобода. По време на изтърпяване на присъдата, наложените дисциплинарни наказания не са оказали своето превъзпитателно въздействие, като поведението на същия продължава да бъде деструктивно, с груби нарушения на ЗИНЗС, установения ред и режимни изисквания. От цялостното поведение на лишения от свобода е видно, че престоят му в групите в затвора [населено място] не е дал траен позитивен резултат и показва риск от вреди за останалите лишени от свобода и служителите. С грубото и системно нарушаване на установения ред, същият създава напрежение и влияе отрицателно върху останалите

лишени от свобода, с което застрашава реда и сигурността в затвора. Налице е риск от сериозни вреди, който е непосредствен с оглед създалата се ситуация, произтичаща от изброените събития, като ефектът от риска може да има сериозни последици за сигурността в затвора.

По тези съображения и за предотвратяване на престъпления в условията на затвора, на основание чл. 120, ал. 1 ЗИНЗС издателят на оспорения акт постановил изолирането на жалбоподателя в единична килия без право на участие в колективни мероприятия за срок от два месеца. Съдът в настоящия състав намира, че прилагането на мярката за посочения срок в случая не е обосновано.

Предхождащите процесната горепосочени заповеди, с които са наложени наказания, са приложени в административната преписка. От съдържанието им се установява, че с тях са съответно за следните нарушения (по реда на изброяването по-горе): предаване на друго лице на контейнер с неустановена течност (л.44); притежание на хапчета „Клонарекс“ и заплахи към служители (л.42-43); притежание на 2 бр. пликчета с кафяво прахообразно вещество (л.38); за открити в личния му багаж зарядно, флаш памет и вентилатор, за които друго лице признало, че са негови (л.37); употреба на наркотични вещества (л.36); отправени закани и заплахи към служители на затвора и и комисията по разпределение на лишени от свобода, че ще публикува в медиите информация, уронваща престижа и достойнството на служителите в институцията (л.34); конфликт на жалбоподателя с друго лице от спалното помещение (л.35); притежание на машинка за подстригване с адаптер (л.41); ползване на телевизор с подправена марка и неустановен собственик (л.40); случай, при който жалбоподателят взел кутия мляко от едно лице и я предал на друго (л.39); притежание на синтетични канабиноиди (л.33); словесен конфликт с други лишени от свобода и агресия към служители (л.31-32); сваляне на бельо без разпореждане за това (л.30); случай, при който в помещението, обитавано от четири лица, са намерени две дунапренови гъби, общо три адаптора, два кабела, чифт боксови ръкавици, един часовник и един телевизор (л.29); отказ на жалбоподателя да направи тест за наличие на наркотични вещества (л.28); заплаха към служител (л.27); използване на чужд телевизор (л.26).

Законосъобразността на горепосочените заповеди е извън предмета на настоящето производство. Наред с това, изложените в тях обстоятелства следва да бъдат преценени относно годността им да послужат като основание за извод за необходимост да бъде приложена мярка със значителна строгост, каквато е процесната, тъй като издателят на оспорения акт е основал извода си за такава необходимост върху същите обстоятелства, като приел, че наложените наказания не са довели до положителна промяна в поведението на жалбоподателя.

Относно наказанията, наложени за описаните случаи на отправени към служители на затвора заплахи, обиди, неприлично и непристойно поведение, следва да се отбележи, че същите не могат да бъдат преценени като такива с достатъчна тежест, обосноваваща прилагането на крайна мярка, каквато се явява предвидената в чл.120, ал.1 ЗИНЗС. Следва да се има предвид, че свободата на изразяване е сред гарантираните от чл.10 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (Конвенцията). Упражняването ѝ, доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, да може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност и на териториалната цялост, за предотвратяването на безредици или престъпления, за защитата на здравето

и морала, както и на репутацията или правата на другите, за предотвратяване разкриването на информация, получена доверително, или за гарантиране авторитета и безпристрастността на правосъдието. В частност, необходимостта да бъде поддържана дисциплината в местата за лишаване от свобода може да бъде основание за ограничаване на правото на изразяване на мнение, но във всеки отделен случай следва да бъде направена преценка за баланса между гарантираната свобода на изразяване и необходимостта от налагане на дисциплина. Трайно е разбирането, изразявано в практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ), че свободата на изразяване съставлява един от основните стълбове на демократичното общество и едно от основните условия за неговия напредък и за личностната реализация на всеки индивид. При ограниченията на т. 2 от чл. 10, тя е приложима не само към "информация" или "идеи", които се приемат благосклонно или на които се гледа като на безобидни или безразлични, но също и към онези, които засягат, шокират или смущават. Такива са изискванията на плурализма, толерантността и широтата на възгледите, без които не съществува "демократично общество". Така, както е установена в чл. 10, тази свобода е подчинена на изключения, които обаче трябва да бъдат тълкувани стриктно и нуждата от каквито и да било ограничения трябва да бъде убедително доказана. В частност, в Решение от 11.12.2003 г. на ЕСПЧ по делото на Я. срещу България, по жалба № 39084/1997 г., се посочва и, че: „Прилагателното "необходими" по смисъла на чл. 10, т. 2 предполага наличието на "належаща обществена нужда". Договарящите страни разполагат с известна свобода на преценка дали такава нужда съществува, но тя върви ръка за ръка с европейския контрол, който обхваща както законодателството, така и решенията, които го прилагат, дори когато са постановени от независим съд. Поради това във властта на Съда е окончателното произнасяне по въпроса дали дадено "ограничение" е съвместимо със свободата на изразяване така, както е закриляна от чл. 10. При упражняването на контролните си правомощия Съдът трябва да разгледа намесата в светлината на случая като цяло, включително съдържанието на атакуваните изявления и контекста, в който са направени. По-специално Съдът следва да определи дали въпросната намеса е била "пропорционална на преследваната легитимна цел" и дали мотивите, изложени от националните власти в нейно оправдание, са "релевантни и достатъчни". При тази си преценка Съдът трябва да се убеди, че националните власти са приложили стандарти, които са съобразни с принципите, въплътени в чл. 10, и освен това, че те са се основавали на приемлива преценка на релевантните факти. В едно демократично общество индивидите имат право да коментират и да критикуват правораздаването и длъжностните лица, участващи в него. Вярно е, че границите на приемливата критика по отношение на държавните служители при упражняването на техните правомощия могат при определени обстоятелства да бъдат по-широки, отколкото по отношение на частните лица. Все пак не може да се каже, че държавните служители съзнателно се подлагат на щателно изследване на всяка тяхна дума или постъпка в степената, в която го правят политиците, и че поради това могат да бъдат третирани на равна нога с последните що се отнася до критиката към техните действия. Още повече, че ако трябва да изпълняват успешно задачите си, държавните служители трябва да се ползват с обществено доверие и да не бъдат подлагани на прекомерен натиск. Поради това може да се окаже необходимо те да бъдат закриляни от обидни, оскърбителни или клеветнически атаки при изпълнението на служебните им задължения“ (§ 129). Както е изрично отбелязано в § 142 от същото решение, „Макар че членовете на

администрацията на затвора, които са видели ръкописа на жалбоподателя след неговото изземване, трябва да са се почувствали лично обидени от определени забележки, които са ги засягали, е трудно да се приеме, че това е било достатъчна причина да се отговори чрез наказване на жалбоподателя. Държавните служители са длъжни да упражняват правомощията си единствено с оглед на професионални съображения, без да бъдат неуместно повлиявани от лични чувства. Нуждата да се гарантира, че държавните служители ще се ползват с обществено доверие и работата им няма да се смуцава по нереден начин, може да оправдае намеса в правото на изразяване единствено когато съществува действителна заплаха в това отношение“. Описанието на събитията в представените заповеди, с които жалбоподателят е наказван за заплахи, не разкриват вероятност те действително да са били в състояние да смутят работата на служителите по нереден начин. Както беше посочено по-горе, преценката относно законосъобразността на тези заповеди е извън предмета на настоящето производство, но преценени относно годността на събитията да обосноват процесната мярка, същите не разкриват обстоятелства, съответни на тежестта на последната.

По-специално във връзка с изложението на обстоятелствата, направено в заповед № 075/25.02.2021г. (л.34) следва да се отбележи, че не може да бъде преценявано като заплаха изявление в смисъл, че лишен от свобода ще разгласи неблагоприятни обстоятелства относно местата за лишаване от свобода и служителите в тях. Подобно изявление има характера на критика, която не може да бъде ограничавана под страх от наказание. Практиката на ЕСПЧ прави ясно разграничение между критика и обида от гледна точка на това дали могат да бъдат оправдани наказания за такива твърдения; границите на приемливата критика по отношение на длъжностни лица може при определени обстоятелства да бъдат по-широки, отколкото по отношение на физически лица – така, в § 88 от Решение от 12.06.2017 г. на ЕСПЧ по делото на М. и други срещу България, по жалби № 33502/2007, 30599/2010, 8241/2011 и 61863/2011. За да заключи в Решение от 7.09.2017 г. по делото на К. срещу България, по жалба № 60607/2008 г., че намесата в правото на жалбоподателя на свобода на изразяване не е пропорционална на преследваните легитимни цели и следователно не е "необходима в едно демократично общество", както се изисква от чл. 10 от Конвенцията, ЕСПЧ изрично е взел предвид и обстоятелството, че по отношение на държавни служители, включително прокурори, границите на приемлива критика трябва да бъдат по-широки, отколкото по отношение на частни граждани; вместо това националният съд прилага законодателство, което третира качеството на държавен служител на потърпевшото лице на твърдяната обида като автоматично квалифициращо обстоятелство (§ 36). По същите съображения, представените по делото заповеди, с които са наложени предходни наказания на жалбоподателя за отправени заплахи и обиди към служители на институцията, в която пребивава, не разкриват обстоятелства с тежест, обосноваваща процесната мярка.

От служебно извършената справка съдът в настоящия състав установи, че с окончателно решение № 730/10.02.2021г. по адм. д. № 1095/2021г. на 28 състав на съда е отменена заповед № 042/22.01.2021 г. на началника Затвора С., посочена в обстоятелствената част на оспорения акт. С нея е било наложено наказание за това, че след извършен тест за наркотични вещества е констатирано, че оспорващият е употребил наркотични вещества – метамфетамин и бензодиазепини. Както е отбелязано в мотивите на посоченото решение за отмяна на заповедта, издателят ѝ е

следвало да обсъди обстоятелството, че жалбоподателят е на метадонова програма. Същото се установява и от представените в настоящето производство формуляр за досие и медицински експертизи. Посочва се в последните и, че жалбоподателят е с хероинова венозна зависимост, туберкулоза и вирусен хепатит С. За всеки от останалите четири случая, свързани с наркотици, за които е било наложено наказание, следва да бъде взето предвид състоянието на здравето на жалбоподателя. Последното обективира необходимост от значителна по обем специализирана медицинска помощ и налага извод, че за прилагане на мярка от вида на процесната следва да са налице особено съществени негативни прояви, които да я обосновават.

В случая такива обстоятелства не са налице – както обсъдените дотук, така и горепосочените случаи, при които в обитаваното от жалбоподателя помещение са намерени вещи с обикновено битово предназначение, за чиято собственост не е бил в състояние да представи документи, като в един от случаите, описан в заповед № 143/19.04.2023г. (л.29) изрично е отбелязано, че вещите са намерени в помещение, обитавано от 4 лица и наказанието е наложено на жалбоподателя в качеството му на отговорник. Както беше посочено по-горе, законосъобразността на предходните наказания не е предмет на настоящето производство. Тежестта на описаните в тях нарушения следва да бъде преценена с оглед годността им да обосноват приложената мярка, предмет на съдебен контрол в случая. Тази преценка налага извода, че естеството и броят им за период от над три години (в хронологично първата заповед от 27.05.2020г. изрично е отбелязано, че лишеният от свобода не е наказван до момента), наред с отклоненията в поведението, които са естествена последица от условията на средата и зависимостта на жалбоподателя, посочена в медицинската документация, не са годни до обосноват прилагане на мярката по чл.120, ал.1 ЗИНЗС за максималния предвиден в нея срок. В заключение следва да се отбележи и, че е основателен доводът, изложен от страна на жалбоподателя, че при липсата на твърдяно ново нарушение заповедта се явява повторно наказание за изброените в нея нарушения, за които вече са били наложени наказания.

Във всички случаи, преди да приложи посочената мярка, административният орган следва да вземе предвид, че изолирането на лице в единична килия за срок до два месеца без право на участие в колективни мероприятия по естеството си е подобно на продължителната изолация без възможност за общуване, която е сред изброените в чл.3, ал.2 ЗИНЗС примери на поставяне в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража. Те са обект на абсолютната забрана на изтезанията, прогласена в чл.3, ал.1 ЗИНЗС в съответствие с чл.3 от Конвенцията. Тази забрана не подлежи на ограничаване по каквито и да било съображения. Ето защо, предпоставките за прилагане на мярката, посочени в чл.120, ал.1 ЗИНЗС следва да бъдат тълкувани строго ограничително. Тази мярка не е дисциплинарно наказание и не може да служи като такова, в т. ч., да бъде обосновавана със съображения за неефективност на проведената до момента възпитателна работа; тя е вид засилена предпазна мярка, както е посочено в заглавието на раздела, в който се намира цитираната разпоредба. Тя може да има единствено целите, посочени в закона - предотвратяване на бягство, посегателство върху живота или здравето на други лица, както и на други престъпления. В случая не се установяват, а не се и твърдят подобни обстоятелства. Взетите предвид от издателя на оспорения акт събития от битов характер налагат подобряване на организацията на работа и контрола, както и допълнителна социална дейност, в т. ч. от подходящи

съвети от специалист във връзка с демонстрираната липса на самокритичност у жалбоподателя. Те са обаче напълно негодни да обосноват процесната мярка.

Предвид изложеното и като прецени законосъобразността на оспорения акт на основание чл.168, ал.1 АПК, съдът в настоящия състав приема, че заповедта е издадена в установената форма от компетентния съгласно чл.120, ал.1 ЗИНЗС орган. При това е допуснато съществено нарушение на административнопроизводствените правила, изразяващо се в несъбиране на доказателства за съществуването на релевантни обстоятелства, обосноваващи прилагането на процесната мярка за максималния срок, което административният орган дължи съгласно чл.35-36 АПК. В резултат, заповедта не е в съответствие с материалноправните разпоредби и целта на закона. Съгласно чл.120, ал.2 във вр. с чл.111, ал.6 ЗИНЗС, с решението си съдът може да потвърди или отмени заповедта или, като я отмени, да върне преписката на издателя ѝ, със задължителни указания относно прилагането на закона. Незаконсъобразността на процесната заповед в случая налага нейната отмяна.

С оглед изхода на спора и на основание чл.143, ал.1 АПК следва да бъде уважено направеното от страна на жалбоподателя искане за възстановяване на разноските по делото. Видно от представеното платежно нареждане, държавната такса в размер на 10 лв. е внесена от процесуалния представител на жалбоподателя и следва да бъде възстановена на вносителя. Същият е представил и договор за правна защита и съдействие, в който е отбелязана помощ по чл.38, ал.1, т.2 вр. ал.2 от Закона за адвокатурата. Съдът определя размера на възнаграждението на 1000 лв., съгласно чл.8, ал.3 от Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ заповед № Л-3105/14.08.2023 г. на главния директор на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията".

ОСЪЖДА Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" да заплати на И. В. Ю., с ЕГН [ЕГН], сумата 1010 (хиляда и десет) лева – разноски по делото.

Решението подлежи на касационно оспорване по реда на глава дванадесета от Административнопроцесуалния кодекс пред тричленен състав на Административен съд София град.

Съдия: